

Ενας boomer της μειοψηφίας

Η γενιά του Νίκου Αλιβιζάτου θα δει στο νέο βιβλίο του πολιτικού και νομικού «Δύο βήματα μπρος, ένα πίσω» μια αποτύπωση της δικής της περιπέτειας από διαφορετικό χέρι

ΤΗ ΜΥΡΤΩ ΑΛΙΒΙΖΟΥ

Ενα νεαρό ζευγάρι, με λουλούδια στα χέρια, κατευθύνεται προς τον Αγνωστο Στρατιώτη. Το σκηνικό είναι ήσυχο και άδειο, σχεδόν αγελοπουλικό. Οι γονείς του, μας πληροφορεί νωρίς μέσα στο βιβλίο του ο Νίκος Αλιβιζάτος, την ημέρα της απελευθέρωσης της Αθήνας πίστεψαν πως η ημερία είχε έρθει για να μείνει. Έκαναν λάθος και το αντιλήφθηκαν λίγα λεπτά αργότερα. Όμως αυτήν ακριβώς την εικόνα επέλεξε ο γιος τους για να κοσμήσει το εξώφυλλο του πρώτου μη νομικού του βιβλίου, «Δύο βήματα μπρος, ένα πίσω». Ίσως γιατί αποτυπώνει τη δική του ανάγνωση για τη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας. Ή, καλύτερα, γιατί ταιριάζει γάντι στην παραδοξότητα της.

Ενας έντιμος συμβιβασμός, λέει ο Αλιβιζάτος, είναι προτιμότερος από μια διαρκή εκκρεμότητα. Μιλάει βέβαια για τη δικαστική αντιπαράθεση για το βασιλικό κτήμα στο Τατόι, όμως στην πραγματικότητα αυτή η επιλογή είναι τόσο βαθιά που τον διαπερνάει. Ο Αλιβιζάτος έκανε έναν έντιμο συμβιβασμό ανάμεσα στην πο-

λιτική και στο συνταγματικό δίκαιο. Υπηρετσε την πρώτη περιφερειακά, χωρίς να παζαρέψει θέσεις με τους πολιτικούς του φίλους, ακόμα και όταν βρέθηκε σε ψηφοδέλτια Επιτελείας ή υποψήφιος Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Την υπηρετσε όχι με τη στενά κομματική της έννοια, έστω και αν δρούσε υπέρ ενός σχηματισμού. Η αίσθηση που αποπνέει είναι πως κύριο μέλημά του ήταν πάντα η εμβάθυνση της δημοκρατίας – χωρίς

επιθετικούς προσδιορισμούς, γιατί η μόνη δημοκρατία που μπορεί να σταθεί είναι δυτικού τύπου. Την ίδια αυτή δημοκρατία υπηρετσε στα αμφιθέατρα και στις δικαστικές αίθουσες. Πότε διδασκοντας τις επόμενες γενιές νομικών, πότε διεκδικώντας μεταρρυθμίσεις που εκσυγχρόνιζαν το πολίτευμα (όπως η αλλαγή των ταυτοτήτων) και πότε κερδίζοντας μάχες ως εκπρόσωπός του: η δικαιοσύνη των ανθρωπίνων συνειδήσεων, η υπόθεση των Οκτώ και η καταδίκη της Χρυσής Αυγής έχουν και τη δική του υπογραφή.

Ενας ακόμα έντιμος συμβιβασμός φαίνεται στον τρόπο που γράφει. Με το ένα χέρι είναι νομικός. Χρειάζεται να εξηγήσει το πλαίσιο μιας απόφασης, να επικριματολογήσει για τη θέση του, να αναγνωρίσει τις αδυναμίες της και τα προτερήματά της με σκοπό στο τέλος να πάρει τον

αναγνώστη (τον δικαστή, δηλαδή) με το μέρος του. Με το άλλο είναι συγγραφέας κανονικός: χρησιμοποιώντας πετυχημένα το σχήμα των δεκαετιών που περνούν, περιγράφει μερικές από τις πιο σημαντικές στιγμές τους μπλέκοντας το συλλογικό με το προσωπικό. Αφηγείται την ιστορία της χώρας σε εικόνες, από συγκεκριμένη σκοπιά. Είναι επεικής με την Αριστερά που αγάπησε (έστω κι αν το παρόν της τον απογοητεύει). Ζυγίζει, όμως, τους πάντες, ζώντες και νεκρούς: τους Καραμανλίδες, τους Παπανδρέου, τον Σημίτη, τον Μητσοτάκη, τον Κύρκο, τον Βενιζέλο και τον Τσίπρα. Ζυγίζει τους προγόνους του, τη σχέση του με τον

πατέρα του, αλλά και τη δική του προσωπική ιστορία. Θέλει κόσμια για κάποιον της γενιάς του Πολυτεχνείου, με δράση ενάντια στη χούντα, να παραδεχτεί πως εκείνη τη νύχτα όχι μόνο δεν ήταν εντός κτηρίου, αλλά δεν ήταν καν στην Ελλάδα. Μόνο για έναν «σπάει» τον κανόνα της μίνιμουμ αντικειμενικότητας: για τον θείο του, τον λογοτέχνη Γιώργο Θεοτοκά.

Όσο τα γεγονότα γίνονται πιο πρόσφατα, ο Αλιβιζάτος γράφει επιλεκτικά. Η περιγραφή του 1989, για παράδειγμα, είναι αλλιώςτική από αυτή για το 2009 και απέχει πολύ από εκείνη του 2019. Αυτό, όμως, δεν επηρεάζει την ουσία. Αν ο αναγνώστης είναι λάτρης των παρασκηνίων, δεν θα απογοητευτεί: πέρα από τις πολιτικές λεπτομέρειες της κάθε εποχής, τα πηγαδάκια ήδη συζητούν για την ευκολία με την οποία ο Αλιβιζάτος εκφράζεται δύσπιστα για τον Ανδρέα (πώς θα μπορούσε αλλιώς, όμως, ένας πρώην Πηγής!), αλλά και την περιγραφή του Ευάγγελου Βενιζέλου ως νομικό αντίπαλο δέος, με το οποίο, με αφορμή το τελευταίο βιβλίο του Γιάννη Βούλγαρη, ήρθε κοντά.

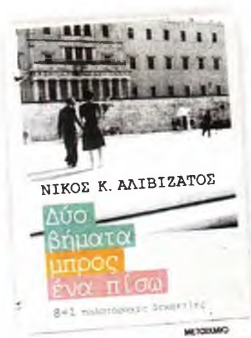
Ο Αλιβιζάτος μπορεί να μην το παραδέχεται ανοιχτά, όμως στην αφήγησή του κρύβεται η παραδοχή πως θα ανάγει πάντα στη μειοψηφία. Το ανατριχιαστικό «τελικά, αποδεχθήκαμε πολύ λίγο», η πικρή αυτοκριτική για όσους πρωτοστάτησαν στο κίνημα «Μένουμε Ευρώπη», υπερασπιζόμενοι το «να» στο δημοψήφισμα του 2015, είναι μια ενδεικτική περίπτωση. Η απέχθεια του απέναντι σε κάθε μορφή βία είναι κυρίαρχη και εμφανής ειδικά όταν το βιβλίο φτάνει στην αρχή της τελευταίας οικονομικής κρίσης. Η ανοχή που επέδειξε σ' αυτή μοιάζει να είναι από τα πράγματα για τα οποία, ακόμα και σήμερα, δεν μπορεί να συγχωρήσει τον ΣΥΡΙΖΑ.

Οι νίκες είναι λίγες και ακριβές

Η ουσία του βιβλίου έγκειται στην αισιοδοξία του συγγραφέα του, στη βαθιά του πεποίθηση ότι όσα βήματα πίσω κι αν έχουμε κάνει στην Ελλάδα, έχουμε κάνει τα διπλάσια προς τα μπρος. Οι νίκες της μειοψηφίας, επειδή ακριβώς είναι λίγες, είναι ακριβές – αξίζει η καθεμία το δικό της, ξεχωριστό κεφάλαιο. Ακόμα και η διήγηση της γέννησης του ΚΙΝΑΛ είναι μια χαρούμενη ιστορία. Η παρουσία του Αλιβιζάτου «ξύπνησε» πολίτες που, μετά την αποτυχία της «Πρωτοβουλίας των 58», είχαν αρχίσει στα σοβαρά να πιστεύουν πως η προοδευτική παράταξη είναι καταδικασμένη να εκπροσωπείται από πολιτικούς τύπου Παύλου Πολάκη. Η ανέλπιστη επιτυχία των εκλογών ενός κόμματος που δεν υπήρχε απέδειξε και στους πιο απαισιόδοξους πως η μάχη για το αυτονόητο δεν έχει χαθεί ακόμη. Έστω

κι αν «δεν είχε έρθει ακόμα η ώρα» ή αν η ηγεσία που τελικά εξελέγη δεν ήταν του γούστου τους. Η γενιά του συγγραφέα θα δει στο «Δύο βήματα μπρος, ένα πίσω» μια αποτύπωση της δικής της περιπέτειας από διαφορετικό χέρι.

Ο Αλιβιζάτος αυτοπροσδιορίζεται ως boomer, γνωρίζει άρα την απόσταση που τον χωρίζει από τους νεότερους αναγνώστες, αλλά και τις εμπειρίες που τους ενώνουν. Όταν έκαναν τα πρώτα τους βήματα στον κόσμο, στην ηγεσία της χώρας βρισκόταν ένας εκ της παρέας του Κορακοχωρίου. Αντί να ανακαλύψουν νέες μουσικές, το γύρισαν κι αυτοί τη λάθος στιγμή στ' αντίκρυσμα. Δεν τους απολογείται, όμως, ούτε μια στιγμή για το ποιος είναι και τι προεβλέπει. Κάνει ακριβώς το αντίθετο: τους κλείνει το μάτι αμετανόητα. Στο τέλος δεν κερδίζει μόνο την κατανόηση, αλλά και την εκτίμησή τους.

INFO

Nikos K. Αλιβιζάτος
Δύο βήματα μπρος, ένα πίσω
Εκδ. Μεταίχμιο, 2020
Σελ. 560, τιμή: 20 ευρώ

Ο Νίκος Αλιβιζάτος μπορεί να μην το παραδέχεται ανοιχτά, όμως στην αφήγησή του κρύβεται η παραδοχή πως θα ανήκει πάντα στη μειοψηφία

ΑΠΟ ΜΠΕ/ΣΥΜΕΛΕΑ/ΓΙΑΝΝΙΣ ΤΖΙΖΗΣ